

CeLISR

CENTRAL EUROPEAN LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE REVIEW
KÖZÉP-EURÓPAI KÖNYVTÁR- ÉS INFORMÁCIÓTUDOMÁNYI SZEMLE

Az év elején adta hírül az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (BME OMIKK), hogy közös alapítású új könyvtár- és információtudományi folyóiratot indít.

A Közép-európai Könyvtár- és Információtudományi Szemle (Central European Library and Information Science Review, CELISR) főszerkesztőjével, **Dancs Szabolccsal** beszélgettünk.

Új platform a könyvtár- és információtudomány területén:

Elindult a CELISR

Mi volt az ötlet háttérében, hogy az OSZK a BME OMIKK-kal közös könyvtár- és információtudományi szakfolyóiratot hozzon létre? Milyen célokat tűztek ki maguk elé a folyóirat létrehozásával?

A lapalapítás mögött többek között az a megfontolás áll, hogy a hazai szakirodalmi tájékoztatás és diskurzus szempontjából létfontosságú két nagy múltú „elődfolyóirat” korábbi formájában már egyáltalán nem vagy csak nehezen lett volna fenntartható, és ez alatt nem csupán az anyagi szempontokat értem. A Könyvtári Figyelő és a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás (TMT), pontosabban a két lap alapítóinak, szerkesztőinek és szerzőinek az érdekei vitathatatlanok – az új folyóirat az általuk teremtett alapra épít, illetve azon kíván megújulni. Erre a megújulásra utal, hogy az alapítók a terület korszerű megnevezését emelték be a címbe, amely utóbbi egyben a „földrajzi hatáskörrel” (ahogy újabban – talán nem túl szépen – mondani szokás: „szkóppal”) kapcsolatos alapítói ambíciókat is tükrözni hivatott. A CELISR létrehozói (vagy megálmodói) már az alkalmazott nyílt forráskódú publikálási platformmal (Open Journal System, OJS) is jelzik, hogy a tudományos információk terjesztése tekintetében

a nyílt hozzáférés, illetve a nyílt tudományos megközelítés mellett teszik le a voksot. A cél tehát az volt, hogy egy nemzetközi szinten is versenyképes folyóirat szülessen, amely – a határon innen és túl – publikálási lehetőséget nyújt a terület szakembereinek, beleértve a Könyvtári Figyelő és a TMT valamikori szerzőit.

Hogyan illeszkedik a CELISR a közép-európai könyvtár- és információtudományi közösség életébe? Milyen témákra összpontosít a folyóirat?

Ami a folyóiratkiadást illeti, a régióinkban eddig is jelentek meg kiválóbbnál kiválóbb lapok, amelyek a bevett szokás szerint referálták egymást, vagyis – ugyancsak kitűnő szakemberek – rövid összefoglalókat, kivonatokat készítették a saját lapjuk számára az arra érdekesnek talált cikkekről. Hogy egy kis kitérőt tegyek: ma már talán az sem ördögtől való, hogy ezt a munkát részben a mesterséges intelligenciával végeztessük el. Konkrétan a minap találkoztam egy ilyen felvetéssel kínai kollégák részéről. Visszatérve: a könyvtár- és információtudomány területén közelebbi és távolabbi szomszédjaink is jeleskednek, sokat tanulhatunk – és tanultunk eddig is – egymástól. Fontos az is, hogy tá-

megassuk egymás tudományos munkáját azzal, hogy felületet nyújtunk olyan publikációknak, amelyek előreviszik a könyvtárak ügyét. Fontos, hogy tapasztalatokat, jó gyakorlatokat osszunk meg egymással, és ennek egyik direkt módja egymás írásainak publikálása. Angol nyelvű cikkeket nekem is volt szerencsém megjelentetni például lengyel és szlovák szaklapokban, a CELISR-ben is hozunk le majd írásokat a szomszédos országok szakembereitől. Előkészületben van egy horvát szerzőtől és egy szlovén szerzőktől származó tanulmány megjelentetése, de már az első számban is található angol nyelvű tanulmányok, igaz, ezeket a „tágabb régióból” származó (német, illetve spanyol) szakemberek jegyezték. Ami a témáinkat illeti, nehéz volna felsorolni, hiszen sokrétű ez a terület, és idővel egyre sokrétűbbé válik. A – szívemhez közel álló – bibliográfiai tevékenységen, szabványosításon és szerzői jogon túl szeretnénk cikkeket

megjelentetni a zöldkönyvtárakról, a minőségfejlesztésről, a webarchiválásról, a digitális bölcsészeti projektekről, a nyílt tudományról, és persze felülünk a „trendvonalra”: várhatók írások a mesterséges intelligencia könyvtári alkalmazásáról, szerzői jogi összefüggéseiről. Ez messze nem volt kimerítő felsorolás, hiszen – példának okáért – a történeti megközelítésű vagy egy-egy intézményt bemutató cikkeknek is van helye a lapban. A Tanulmányok rovatban eredeti közlemények olvashatóak majd, emellett a Könyvtári kitekintő, a Szakirodalmi szemle és a Perszonália rovatok adnak lehetőséget szakirodalmi áttekintések, rövid közlemények, közérdekű témájú cikkek megjelentetésére is.

Milyen terveik vannak a folyóirat nemzetközi elismertségének növelésére?

Az indexeltség a tudományos kutatások résztvevői számára elemi kérdés. Azon

dolgozunk, hogy minél inkább megjelenjünk az indexelő szolgáltatásokban, és az általuk támasztott kritériumoknak megfelelő (szigorúbb) közlési elveket alkalmazunk. Szerződés van előkészületben az EBSCO-val, és tárgyalni készülünk egyéb szolgáltatókkal.

A CELISR-ben megjelenő tanulmányok DOI-t kapnak, illetve a szerzőinket arra kérjük, hogy az irodalomjegyzékben feltüntetett források esetén is adják meg a DOI-azonosítót, ha létezik. Ennek előnye a közismertek: a láthatóság, az idézetség növekedése azáltal, hogy az írásk metaadatok könnyebben kerülnek be nagyobb adatbázisokba, nem utolsósorban pedig a Magyar Tudományos Művek Tára is így tudja könnyedén lehívni azokat. Célunk a szerzői ORCID-azonosító használatának bevezetése is. A szoftveres adatcserét szolgálja az imént említett publikálási platform bevezetése is. Valamint hozzájárul az olvasottság és ezáltal az idézetség növeléséhez is a repozitóriumi archiválás, bár ezzel elsősorban a hosszú távú megőrzés a célunk. A nemzetközi elismertséghez persze nagyban hozzájárul az angol nyelvű írásk megjelentetése és a tény, hogy a szerzőink érdekeltek a cikkek megosztásában, népszerűsítésében, amely tevékenységekben a szerkesztőség tagjaira is számíthatunk. Emellett a lap munkáját egy hazai és egy nemzetközi tanácsadó testület is támogatja. Összességében elmondható, hogy a lapszámok összerakásakor egy kiváló szakembergárdára támaszkodhatunk, akik közül többen éppen a nyílt tudomány, illetve a tudománymetria szakértői.

Milyen hatással bírhat a folyóirat a Kárpát-medencében és a diaszpórában élő magyar könyvtárosok számára?

A CELISR nyilvánvaló célkitűzései között ott van, hogy a magyar nyelvterületen élő szakemberek publikációinak közös platformja legyen. A határon túli magyarság a szerkesztőségben is képviselteti magát, és már az első számban is jelennek meg írásk felvidéki kollégák tollából. Azon vagyunk mindemelllett, hogy a Kárpát-medencén túl élő kollégákat is megszólítsuk, illetve megszólíttassuk. Egy ilyen lapnak szerintem az is küldetése, hogy előmozdítsa a magyar nyelvű könyvtár- és információtudományi szakszókincs egységesítését és elterjedését, amibe – természetesen – a terminológiai kérdéseket illető szakmai viták is beleférnek.

Szűts Etele

